

gat Hærra vinegardest. Dust sattek læk manak ja balvvalægjek. Daidi galgašik don læt pappā; Dak galgašegje du bokte bestujuvvut. Sani ja ouddamærkai bokte galgašik don læt sin oapestægje almai. Daihe jos don ik læk dam dilest, atte dust læk manak ja balvvalægjek, de læk don almage okta latto bærrāšest. ja don berrešek loet čuovgan æraidi du dalo olbmuidak ja grannaidak gaskast; Don dieđak, atte mangas sist læk jorggalusataga ællemen. Jos don jorggalusa dagašik, de dat dugjoši maidai sin ala, ja Ibmel arbmo bokte šad- dašik don gaskaoabmen ærai bestujubmai; Mutto nuft gukka go don balvvalak suddo, de valddek ærak dust ouddamærka. Go suddogas morrana ja oskoi boatta Kristus ala, algga son halo adnet barggat æraid bestujume ala, vai maidai ærak dam sæmma rafhe muosatifičī, maid son ješ navddaša, ja dalle gatta son, atte son nuft gukka læ joavddelassan čuožžom maielme čiljost, man son dal dadde halidifičī ruoktot oastet dam vassam aige jos lifičī vejolaš, vai son Ibmel armo bokte æmbo ožžoši dugjot lagamuž- žaides bestujume ala- Damditi berre dat jurda, atte Ibmel du darbaša su vinegar- destes, sojatet du jorggalussi.

Lasetuvvu

Vahaš mastge.

Dat odđa vaivašlaka.

Vuostas januar rajest dam jage læp mi ožžom odđa vaivašlaga, man oaiivve- gappalagaid juokke raves olmuš berre dovdđat.

Vuostas kapitalest vuostas § čuogja navt: Juokkehaš, gæst i læk obmudak æ- latussi daihe dalkasidi ja dikšomi buocce- dilest, ja gutte i vœje fidnit aldsesis dam, mi darbašlaš læ, ja gæst i læk oktage, gut- te i læk gædnegas su æletet ja satta su væketet, galgga, jos darbaš i æra lakai gæ- peduvvu, dam muddoi ja dam lakai, maid vaivašstivrre vuogasen gavdna, oažžot dar-

bašlaš væke dam oktašas vaivaškasast.

Dam vœke, maid guttege dam lakai læ ožžom ješječas oudast dam 15ad jage mannel daihe naitusguoimes daihe manas oudast, oažžo vaivašstivrre sust fast ruok- tot gaibedet.

§ 2 mærred, gæk læk gædnegasak guim guimidæsek æletet. Dak læk: Vuos- tačedin naitusguoimek, nuft gukka go nai- tusvotta vela ain famost læ. Nubbadassi vanhemak ja manak, almaken nuft, atte manak, gæi vanhemak æva læk naittalam goabbag guiminæsga, aivestassi læk gædne- gasak ædnesek æletet.

§ 3 mærred, atte jos guttege læ gæd- negas darbašægje fulkid æletet, de sust, jos laka ja vaivašstivrre dam mieđet, læ loppe sin dallošis valddet ja sin æletet nuftgo lattoid su bærrāšestes, nuft gukka go son singuim burist mænnod. Jos dat, gœn son læ gædnegas æletet, læ naittalam, ja sust i læk æletam-gædnegasvuotta dam nub- be naitusguoime dafhost, de vœkke galgga dalo olgobælde (dat læ: æra baikest, nama- lassi naitusguimi orromsajest) addujuvvut, jos i vuokkasæbbun gavdna goabbašagaid naitusguimid lusas valddet.

§ 4 mærred, atte balvvalægjek buoc- cedilest æletuvvujek ja diedostge dikšujuv- vujek isedest. Dat iseda gædnegasvuotta hæitta, jos guttege juo balvvalusas algade- tines buoccamen læ, ja maidai, jos son buocca fastes nuoskevuoda davda daihe fertte buoccevisui saddinguvvut. Ised i læk gædnegas doaktarvæke ige dalkkasid makset. Dat gædnegasvuotta balvvalegji dafhost hæitta, jos buocalvas gukkeb go 4 vakko bista.

§ 5 mærred, atte jos olmuš, gutte læ gædnegas nubbe æletet, i doaimat dam su gædnegasvuodas daihe dam mendo fuola- mættoset doaimat, de vaivašstivrre oažžo bagjelasas valddet morraš darbašægje ou- dast ja gaibedet golatusaid dasa ruoktot dam olbmust, gutte galgga su æletet, jos son vægja makset alma ješ šaddakættai

hættai

§ 7 mielde oažžo buok daggar vœkke, mi § 1 — mielde læ addujuvvum, fast sisa-gaibeduvvut panttim čađa, jos amtmanne nuft mærred.

§ 8 mielde galgga juokkehaš, gutte ješječas, naitusguoimes daihe manas oudast, gutte læ nuorab go 15 jage, oažžo vœkke vaivaškasast, læt vaivašstivre bærraigœččam vuolde, ja i son oažo ješ dakkat obmodagaidesguim, maid datto. Jos ouddamærka diti nubbe olmuš læ sudnji ruđaid vegolaš, de vaivašstivre oažžo daid sisagaibedet makson vœke oudast.

Dat, maid muttom vaivaš dušše adnoi læ ožžom, (ouddamærka diti vadnas), bisso vaivašstivre obmudakkan.

Kap. 2, § 10 mærred, atte jos guttege vaivašvœke darbašæžža, de son oažžo dam bivddet dam vaivaškommuna vaivašstivrest, gost son aitto dalle læ, (I dat daganabbo dalle maidege, atte son i læk asamen dam kommunast). Dat vaivašstivre galgga dalle, jos darbašlažžan gavnadna, vœketet su ja dasto oažžot guokte goalmadasa vœkest fast ruoktot su assambaike vaivašstivrest.

§ 11 mærred, atte jos olmuš i læk hæitekaettai (ovta manost) 2 jage čađa assam ovta kommunast alma oažžokættai vaivasvœke, de son i læk vela vaivašlaga mielde fidnim aldsesis sidavuoiggadvuoda (darogilli hjemstavnsret) dobbe Suobmelážain ja æra olggo-ædnam olbmuiŋ gaibeduvvu dasa vela, atte sist læ Darolaš statborgar-girje daihe atte si læk Norgast rieggadam mi kommunaid galgga vimag makset dam vaivašvœke, mi læ addujuvvum, dat orro dast gost olbmust læ su sida-vuoiggadvuotta.

§ 19 sistesdoalla dam vœgjelis mærradusa, atte juokkehaš, gutte nubbe vaivaškomunast nubbai sirdda, galgga mieldes buoktet daihe skappot duodaštusgirje dam vaivaškommuna politimæstarest daihe lensmannest, gost son sirddam læ, ja dat girje

galgga sistes doallat su ja ooba su bærraša nama, age, rieggadambaikke, ællemdile, j. n. v. Dam girje galgga son 6 vakko sisa, maŋnelgo nubbe vaivaškommunuai læ boattam, poletimæstari dahe lensmannai čajetet. Dat, gæn dalost daggar sisasirddam olmuš orromen læ, galgga dam politimæstari 48 dimo sisa daihe lensmannai 14 bæive sisa dietevassi addet. Jos daggar sisasirddem i aige bale diedetuvvu, de ašalaš sakkotalla 2 kruvna rajest — 20 kruvna ragjai.

Dak læk dam ođđa laga oaivve-stukak.

Buok vaivaškommunak læk dal jukujuvvum vaivaškredsaidi. Juokke vaivaškredsast læ okta vaivašgœčče, gæn gædnegasvuotta læ morraša adnet buok darbašegji oudast dam kredsast. Jos don nabo dalle hættai šaddak ja dust i læk æra radde go vaivaškasast vœke anotet, de oca dam kredsa vaivašgœčče, gost don læk orromen ja šon læ gædnegas du vœketet, jos son dam darbašlažžan adna. Jos guttege du dalost buocamen læ, nuft atte darbašuvvu doaktara viežžat daihe dalkkasid oažžot, mutto i olinge læt, maina makset, de oca valvašgœčče, ja don oažok sikke doaktara ja dalkasid. Ik don darbaš jabmet ik nælggal ige dainago i læk varre doaktara viežžat. Jos duotta hætte læ, dalle vaivaskassa læ gædnegas du vœketet. Aito dam varast mist læ valvaškassa. Mutto dat læ duotta: Vaivaskassa berre læt dat maŋemus hætte-suogje. Æska dalle go æra radde i gavdnujuvvu, ja go vanhemak daihe manak æi vœje du vœketet. æska dalle don berrik vaivašvœke anotet. Dastgo vaivaškassavœke mielde čuovvo alo muttomlagaš hæppad, mi i læk havske. Go olmuš vaivašvœke oažžo, de son i šat læk su ječas hærra. I oažžo šat raddit, nuftgo ješ datto su obmudagaides bagjel; i biso šat radalažžan vela manaidesge bagjel davja vaivašstivre valdda daid sust erit, jos son daid i vœje ješ æletet. Vela stemmivuoiggadvuodaš olmuš davjemusta lap-

pa, go vaivašvæke oažžo. Ja dasa vela dat, maid mi læp ožžom, fertte ruoktot maksujuvvut, jos dasto mañnel varre dasa šadda. Damditi læ buok huoremus, nuft gukka go mi mattep ječa birggit min bæivalaš barggomek bokte alma daggar væketa.

Sami Usteb

Nuorttanaste lökkidi.

sisasaddejuvvun

Nuftgo juokke Nuorttanaste lokke dietta, læm mon min ueca blađaš viggam bidget juokke Sabmelažži, goen mon læm daivvam mutto im læk ožžom olbmuid dam doalat, ja læm maidai davja čallam brævaid dam min blađaid, ja go oainam atte man fuollamættosak sabmelažžak læk giela-sek bagjasdollatusa harrai, de aigom vel ovta gærde ravvit min ječaidæmek naššon olbmuid: Gæčæleket juokke Nuorttanaste lokki valddet sikke Nuorttanaste ja Sami Usteb amas daina guftin bladın gævat nuftgo. Muittalægjin gævai 26 jage dast oudal. Mon læm breva ožžom Sami Usteb olgusaddest, mast son dagja, atte jos lokket æi lassan, de Sami Usteb hæitta olgusboattemest go dat jakke nokka. De gæčælekop mi viššalet doallat dam guokte blađe amasga dak hæittet boattemest. Min rikast læk gaskal 18000 ja 20000 Sabmelažak, de uccemusad galgašegje læt 1000 lökkik goabbag blađest, dam vuostai go dal læ dušše 350 ja 250. Darolažain læ 200 arvo avis-sortak ja lika læ muttomın daina gidda 200,000 lokke, vaiko blađe maksa 5 kruvna jagest. — Jurdašekop, mist læ dušše guokte blađe ja æige læk æmbgo 500 daihe 600 lökkik oktibuok. Doivvodedin, atte sikke Nuorttanaste ja Sami Usteb dastmañnas oažžoba æmbo lökkid ja oudanceva dego daro blađik, hœitam dam have.

Lavvonjargast 8 — 6 — 1901

Henrik A. Henriksen.

Alet čuovo ouddamærka!

Varritus hanesvuoda vuostai.

Dam jage 1899 buoccai ovta bagje-olbmust akka. Sust læi gietta bottanam, son šaddai hægjo ja fertti dolvvujuvvut Čaccesulloi muttom dalkastægje lusa. Su boadnja læi mielde ja manai gavppugi; mutto akka šaddai baccet dokko dalkastægje lusa, ja boadnja macai ruoktot fast. Mutto son guođdeli akas dam amas gavpugi niestetaga ja ruđataga. Na moft dal birge nisson rieppo? Moadde bæive dast mañnel fidna nubbe æra bagjeolmai gavppugest bierggo-gavpest ja oaidna bam nisson riebo go dušše su čuvuda, ja gadnjalak Čalmin golgget son jærra mi læ hæten go orot læme nuft slunde. Na de gæčæt nisson rieppo: »Ikgo læk nuft buorre atte lonek mudnji kr 5,00.« Na manne im lone, ja de loni 5 kruvna, gal son arvedi, moft læ, go loana bivdda nisson, ja veji gal maid jurdašam, atte go son lone i daide ruoktot oažžot; mutto i son dast fuolam maidege jos vel i oažžoge loana, bærrer son væketa dam hædalaža. Son læi oskolaš olmuš; son diđi, atte obmudak gal lifi valljogasad, sikke rutta ja æra obmudak nissonest; mutto boadnja hanesvuoda gæčeld šadda son almage hæde gillat. Im jakke mon gallas gavduot Fiumarkost nuft hadnas go dat olmai. Sust læk 3 mana ja okta læ jabman. Hærra dietta, moft læžža mannam. Gal vægja læt dasage dat fastes suddo — hanesvuotta aššen.

Ruttahanesuotta læ ruotas buok bahai.

Rakis lokke, varot ječad hanesvuodast nuftgo maidai buok æra suddost, amas mikkege suddoid oažžot ruottas du vaibmoi, amas Sattan moftge darvetet du su giellases.

Væhaš samidi. Manne di epet doala »Nuorttanaste« viššalcebbu? Jos mi æp doala, de min samegiel blađek heittek boatmest. Daina mi lökkap manga čaba ja

avkalaš muittalusa ješaidæmek gili. Barg-gop ni viššalet doallat daid; dastgo dak læk migjidi avken.

Čali Per Johnsen Tanen.

Lokkesvagest 8—6—1901.

Vela moadde sane sami blađid doalam birra.

Dalle go mon Nuorttanaste alggim olgusdoaimatet, læi must dat jurda, atte daggo bokte avken šaddat ollo sanidi, damlakkai namalassi, atte dieđo oudedet vahaš mastge Samiædnam boaito vuodnačiegaidi ja maidai duoddarčoroj gaski; dastgo mon dittim, atte æi læm galle sabmelaža erinoamašet duodarest, guđek mattek dammađe daro lokkat, atte si darogiel čallagid bokte čuvvgitussi duom ja dan dinga harrai mattek bœsat. Ja vel mæragadinge læk harvak, guđek nuft burist darogiela læk oappam, atte si darogiel blađin ja girjin buore sælve ožžok, vaiko gal ollok dam aiggai bæivalaš sagast darogielast birgijek. Dam loge jakkai, go læm mon jottam juokke čavča, dalve ja giđa Sameædnamest, baikotagaid læm mon šaddam fuobmat, atte hallo dieđo manjai læ morra-næme sami gaskast, damditi livči gal vuordemest, atte ollo samek — uccemusad ovta duhat arvo — algašegje doallat daid sami blađid, mak dal læk olgusboattemen. Mi diettep, atte čuvgitus i boađe olbmui alma gaskaomitaga ja alma dam ala bagataga.

Ollok lavvijegje muina arvvalet oudald go mon alggim Nuorttanaste olgusaddet: »Manne don migjidi ovta blađe ik čale?« Mon dai arvalusai bokte hoapotuvvujegjim æmbo ja æmbo dam bargo algatet. Mutto go mon dal oainam, atte golma jakkai æi læk garttam æmbo go 300 doallek, ja vela dainage stuora oasse æi læk maksam, de mon im læk arvsmattujuvvum dam bargost. Dasa vela boatta, atte muttomak vaiddek ja laittek blađe. Muttomak čallek,

atte dast læ ila ollo kristalašvuotta, ærak fast celkkek, atte dasa læ moivvejuvvum okti kristalašvuotta ja maielmalaš dingak. Go dat čallagak læk mu gitti boattam, de læm mon ferttim jurdašet ovta boares mainas ala, mi čuogja navt: »Muttom olmai okti valdi su hæstas ja gandas ja vulgi jottet. Ačče čokkani hæsta čielge ala ja bardne algi vazzet. Muttom olmai bođi sudno oudald ja celki: »Manne don raves ja gievras olmai ridek ja gandak divtak vazzet, gæst rašeb lattok læk.« Gandda čokkani dasto heppuš čielge ala, ja ačče vazzegođi; fast bođi okta olmai sudno oudald, gutte celki: Vuoi hæpan gandda, don, gutte nuorra ja valli læk, ridek ja boares ačak divtak vazzet.« Soai čokki-dæiga dasto gugtog heppuš čielge ala, ja de bođi fast okta sudno vuostai, gutte celki: »Doai læppe vissa garravaimolaš olbmak, go gugtog čokkabætte dam rašes spri alde.« Soai alggiga dasto gugtog vazzet, ja de boatta fast muttom oudald, gutte cælkka: »Vuoi doai go dadde læppe imaš-las olbmak, gugtog vazzebætte ja heppuš laiddebætte. Manne doai æppe ride?«

Dasto celki ačče bardnases: »Dal oainak donge, atte buok olbmui miela mielde i læk vejolaš dakkat. Valddo moai dam dam oappo dast, atte alelassi dakkat dam, mi riehta læ Ibmel oudast ige gæččat olbmui arvalusa bællai!«

Nuft læm maidai monge jurdašam Nuorttanaste sistdoalo harrai. Mu jurda i læk guossege læmaš buok olbmuid miela mielde čallet blađe; mutto mon læm jurdašam, atte juobe soabmasige avken šaddat Nuorttanaste bokte. Im læk vel doaivo massam lokkid ja doallid lassanæme harrai Vela jakam mon garttat 1000 doalle Nuorttanastai. Jos Ibmel adda dærvašvuođa ja ællema, aigom mon boatte jage rajest olgusaddegoattet blađe guovte gærde manost (ovta nr. juokke guovte vakkost). Ovta same ganda læm mon dam giđa valddam lusam; son galgga oapatuvvut

prentet, ja go son burist dam bargoi harjana, de dalle matam davjeb olgusaddet blađe. Dam ganda namma læ Ole Anders Andersen Lavvonjargast, Tanast.

Buok Nuorttanaste lokkedi cælkæm mon vaimolaš dærvuođaid. Lekus min vagjulus alelassi Ibmela muođoi oudast, ja jerrop mi bæivalažat buok dakkamušaidæme siste: »Læmgo mon rakkanam dam maielmest eritvuolget? Lægo mu ællem daggar atte dat čuovggas gierdda?«

Sigerfjorast 23—6—1901.

Olgusadde.

13 bæive ueca vadnasaš siste abe alde.

Sisasaddijuvvum.

Okta nuorra mærra-gandda Bergenest gutte læi muttom franska-skipa »Pyate« mielddē balkolažžan. Son čalla Antverpen gavpugest 15 april d. j. atte son læi gafhades garradalke siste abe alde, go skipa raigani. — Muittala Bergen Tid. —

Go mi læimek dærvan joavddam birra «Kap Horn,» de raigani skippa. Dat læi vuostas ided maŋŋelgo dalkke læi bagjelvassam. Mon galggim koaka væketet, ja vulggim vuolas oudarumast viežžat potetosi. Go moai rabasteime luvka de aicaimē atte dobbe læ čacce mæsta gaska dæka ragjai. Dam diediteime kapteini ja son lagedi min gærggadēt vadnasid merri luoitte; mutto 2 vadnasa mi oažžumeik laššesen čaccai Mon oktanaga muttom burin ustebinam ja golbma ærak manaimē ueceb vadnas sisa Sturab vadnasa sisa manne 14 olbma. Min vadnasa sisa šadde 16 ueca muoiddo litas dieva vuššum bierggo ja 2 kilo æra borramuš ja 1 ueca konjak-dunkaš maid mi gavnaimek govodæmen čace alde Mutto uubbe vadnas farroi valdde 5 dunka vine, 5 sækka borramušaid, 1 ankar čace ja valjest bierggo. Ovta jandur leimak lakkalagaid. Dal aicaimēk ovta skipa ja kapteina goččoi min daina ueca vadnasažžain sukkalet dam skippi. Ja mi sukkaleimek, mutto æp ollem, nu mi lappeteimek sike dam skipa ja

maida min kipparidamek dam nubbe vadnasset Dal læimek vaibbam, æpge vægjam šat sukat ruoktot dasa gost vuolgimek. De rievdaimek duokko deike 12 jandur dam baska siste. Ovta ijast devdoi min vanas čacin 3 gærde ja nube ijast 2 gærde. Mutto Ibmel i dattom min hœvvanet. Dal læi nuft oudolaš, atte alo go vanas dievai de mæra orosti jaska dam bodda go mi čace goaivoimek vadnaset erit, go vanas guorani, de algge fast barok fierat sœmmalakkai go oudal. Ibmel lækus maidnujuvvum, mi gagjujuvvuimek almage, 13 bæive gillamušai maŋŋel gavdnai min okta engelas skipa — 900 mila ædnamest erit — maielmē abe alde. Min skipa vuojoi 1 dimo maŋŋel go mi lavkimek erit. Go mi bæsaimek engelas oblmaid dæka ala, de æp šat bissom čuožžot. Dat skipa fievrredi min Antverpen gavpugi, Hollandi Dam skipa olmain ožžom mon biktasid ja juoida cera. Daro konsul læ hui buorre olmai, son læ valddam mu lusas, ja aigo skappot mudnji matkeruđa ruoktot, jos mon dam sidam daihe datom vuolget Kardiff gavpugi oecat balvvalus saje. Dat nuorra gandda čalla æreb buok. Son læ dærvas ja virkoi, ige oro læme mikkege alvatesvuotta daihe argodak fattim su dom ækkedes færram siste.

Muttom darogiel avisast.

Loga dam!

Dam nubbe bittas dam nmmarest, da odđa vaivaš laga birra læ prentejuvvum moadde sane fæilla. 4ad linjast vuollen bajas čuožžo: »gutte i læk gædnegas su æletet.« Dast galgga čuožžot: »gutte læ gædnegas su æletet,«

Olmušlokko læ:

Ruošaædnamest 106,200,000 [febr 1897]. Ovtastattujuvvum statain Amerikast 76,390,000 (juni 1909). Tysklandast 56,345,000 (december 1900). Japanest 43,760,000 [december 1898]. Storbritania & Irlandda 40,910,000 (gæssed 1901). Frankrika 38,

745,000 (gæsset 1898). Italiast. 31.575,000 (gæsset 1898). Østerikast 25,436,000 (gæsset 1898). Ungarast 18, 850,000 (gæsset 1898). Hollandast 5,100,000[gæsset 1898). Ruotarikast 5,063,000 (gæsset 1900). Sveit-sast 3,327,000 (gæsset 1900). Dammarkost 2,256,000 (febr. 1895]. Norgast 2,131,000 (deabr. 1900).

Kina

Muittaluvvu atte muttom baikest Kinast læ asatuvvum okta særvve, man barggo galgga læt doarradallat kristalažai. I læk dietto goas Kinast jaskadvuotta ollaset sadda.

Okta duolva nisson

bođi su vel duolvasæbbo manaines doaktar lusa mañnel go doavter væhaš aige læi iskadam mana, celki-son stuora duođalašvuođain: «Manna gilla čaccevailest»

Vuoi doaktaražžan maid galgam mon dakkat, vai mu manna dærvasmuaši? jær-rali ædne. »Don galgak bassat su,» vastedi doaver, «ja bassat manna vel buristge, de gaida davdda oktanaga duolvain.»

»Bassat, vai bassat,» čuorvoi ædne vašin, mutto maid galgam mon æmbo dakkat? «Don galgak maidai ješječak bassat vastedi nubbe.»

Sami miššionhistoria.

Dr. E. J. Ekman miššionhistoria mielde.

Lassi oudeb nummari.

Mañnel go von Westen læi dam ođđa ammatasast loaidastam, vulgi son dam 29-ad bæive mai manost jottet Finmarkoi iskadet. Su mielde læiga guokta oskolaš papa, Kjeld Stub ja Jens Bloch. Dam mañnemussi čali hisma Krog ja varri su vuolggemest. Mutto Bleh vastedi: »Mon aigom Finmarkoi vuolggat ja buok vuoinja ja rubmaš navcaidam adnet dai vaivan olbmui særvest, vaiko vel buok Bærgalagak Helvetes vuostaičužosegje.»

Von Westen borjasti Čaccesulloi, dob-

be gavdnai son Isak Olsena. Son čoki samid Čaccesullo birrasin ja Vajagest, sarnoi singuin sielo bestujume birra ja muittali sigjidi, man dat læi boastot æppeibmelid balvvalet Son jođi ollo baiken, gost samek legje, ja birra buok sardnedi son evangelium ja almoti samede sin værreoapo. Su skipparides guđi son Nuorttafinmarkoi Stuba ja Blocha Væstafinmarkoi. Soai bargauga oskaldasak sami gaskast Kristusa evangelium sardnedemin gidda jabmin ragjai.

Mañnel go von Westen dam ræisost maidai læi oappalam Nordlanda, bođi son ruoktot Troandemi dam 5ad bæive november manost 1716, ja su mielde legje dalle Isak Olsen ja guokta nuorra same ganda, guđek galgaiga oapatuvvut Troandem miššionskuvlast. Dam ræiso mañnel čali von Westen miššiona oavveolbmaid Kjøbenhavnast navt:

»Hærra adna vuoto mæsta birra buok Di saddašeidok jabmet ilost, jos di boadašeidok diettet, man ollo sieloid di lepet gagjom, man ollo sardnedegjid di lepet bajsboktam, man ollo vaimoid di lepet rappain aivestassi daggo bokte, atte di lepet olgussaddim evangelistalažaid. Ja lekek dal dieva dorvost; Bigjek din doivodek Hærrai, gutte alelassi læ čajetam digjidi stuora dingaid; son galgga farga digjidi čajetet vel stuoreb dingaid; engelak nigjek vuolas ja bajas olbmu barne raiddarasa alde.«

Æreb miššionskuvlla asatuvvui dam jage 1717 okta sami seminarium Troandemest. Von Westen læi dam skuvlašt religion oapatægje, ja Isak Olsen fast oapati samegiela. September manost nubbe jage læi dat seminarium ollaset bargost, 6 nuorra ganda legje juo boattam dam skuvlai — 4 sabmelaža ja 2 dača.

Dam 14ad bæive juni manost 1718 vulgi fast von Westen jottet Finmarkoi, son valdi mieldes dam ouddal namatuvvum 2 same ganda. Son dal iskadi daid miššionstationaid, mak legje rakkaduvvum,

asati ođđa stationaid ja mærredi, atte ođđa girkok galgge bajasrakaduvvut ja duogo dago galgge skuyl-olbmak bigjujuvvut oapatam bargoi. Maidai dam jottemmokkest finai son Nordlandast, ja vaiko gal dat jottem dalve-aige læi ovtastattujuvvum ollo vagjegvuodaiguim, vajaldatti son almage buok, dam ilo diti, maid son dovdai, go son oini daid stuora vuotoid evangelium bokte manga sajest. Son ješ dam birra cælkka: «Miššiona læ dal nuft nanosmuvvam, atte jos mon vel fertinge rubmašam alde mærkai guoddet dam čoaska, gærra dalve maŋnel, de vissa maidai dak sielok, gæid mon oopategjim guddek Kristusa famo mærkaid.»

Dam miššionræso birra čali son dam 26ad januar 1719 miššiona oudastolbmaidi navt:

»Dat buok stuoremus vaimo avvo læi must sami lutte Finmarkost. Mon sin oopategjim, gæččalegjim ja jedđijegjim; ja dat læi mudnji lieggos oaidnet, atte gostikkenessi sabmelaš læi ja jodi, læi sust davjemusad ǵirje ocast lbmel njalmest ja Kristus særvveguoibmen. Sabmelažak čajetegje stuora halo Hærra sadnai, buorek šadok bargost botte oidnusi, ja si buokak gite vaimolažat gonagasa nuftgo maidai æraid, dam oudastmorraš oudast, mi sin sieloi bestujume diti læi adnujuvvum. Dam ænemus aige adnim mon sin nannet, guddek čovddujuvvujegje 2 jage dast ouddal Bergalaga lakkin, ja dasto šaddai mu illo ollesen, go mon gavdnim, atte ænas oasse daina ain giddadole dam kristalaš oskost.»

Dam su muittalusastes valddaladda son, moft dat nuftgoččujuvvum »kristalaš« dačak sin ibmelinættom ællemæsek bokte hettetusaid bigje miššiona ouddi. Erinoamaš vahaglažat dugjoi buollevine-gavppe. Vel papakge dam gavpe adne, ja buollevinegavppevistek legje rakaduvvum girkoi balddi, gost dat fastemus ællem oidnujuvvui. Buollevine gavpašægjek gæččalegje sin viekes fillijægje sagai bokte dajotet ja fillet sabmelas rieboid dam værre oaivveli,

atte buollevine navdašæbme læi basutuvvum lbmelest, ja son læi goččom dam navdašet. Sameddi celkkujuvvui: »Jos don ik juga burist buollevine, de don ik læk nuft buorre go dača, ja jos don dam ik nagad oastet de don læk hæjos olmai; don læk vissa ceppeibmelidi oaffaruššam, go don læk gilddujuvvum jukkamest; čajet dal, atte don læk buorre kristalaš ja juga.«

Von Westen, gutte oini buollevine garrodusa, erinoamašet daggo bokte, atte dat hettetussan šaddai miššioni, čuožželi famolažat buollevinegavpe vuostai. Son celki: »Jos lbmel adda mudnji ællema, fertim mon cuokas-časket dam Baal-Peor, jos vel fertinge gonagas lusa vuolget væččera viežžat dasa.« Agjani almage gukka ouddalgo daggar gonagaslaš goččom bođi, mi buollevinegavpe uccedi.

Su 3ad miššionræiso dagai von Westen dam jage 1722. Son dalle jodi oarje samid čača — Tromsa rajest madas guvlu. Son gavnai dobbe stuoreb daiddemættomvuoda ja bakenvuoda go Finmarkost, dam ræisomaŋnel čalla son: Buok samek, guddek assek Tromsa rajest Troandem ragjai læk daggar hirbmus sævdnjadasast, atte illa guđege olbmui lutte sævdnjadvuotta nu stuores gavdnu. Mon im lifči dam jakkam, jos mon im lifči ješ čalmidanguime oaidnam ja beljidanguime gullam.»

Lassi boatte nummarest.

Telegramak muittalek,

atte 4 belgialaš miššionæra læk gieskad sorbmejuvvum Kinast.

„Nuorttanaste“

matta dinggujuvvut juokke poastarappe bokte ja maksa ovta kruvna jakkodagast.

Bladde olgusboatta ovta gærde juokke manost.

»Nuorttanaste« čalle, prentejægje ja olgusdoaimatægje læ G. F. Lund Sigerfjord, Vesteraalen.

Nuorttanasste

Kristalas mano bladde

»Gæca mon boadam farga.«

»Leket maidai digis garvvasak.«

No. 7.

Juli manost 1901

3^{ad} jakkodak.

Ibmela rakisvuotta.

Okta D. L. Moody sarnin.

»Dastgo nuft rakisti Ibmel maielme, atte son læ addam su barnes, dam aidno-riegadam, amas oktage, gutte su ala osko, lapput, mutto vai agalaš ællem son oažžo.«

Jos mon ožušim olbmuid ibmerdet apostal Johanes sane: «Ibmel læ rakisvuotta,» de mon vuolgašim daina ovta čalabai-kin jottet maielme mietta ja čurvušim dam hævas duottavuoda buok olbmuidi. Jos don matak olbmui milli oažžot, atte Ibmel rakista su, de læk don vuoitam su vaimo. Jos mi duottavuodast ožuseimek olbmuid jakket, atte Ibmel sin rakista, de mi dalle oainašimek sin gačamen almeriki. Likkotեսvuotta læ dat, atte olbmuk davalažat jakket, atte Ibmel sin vašota — læ moarest sin ala. Ja dam jako sist battarek si Ibmelest gukkas erit,

Muttom jage dast oudal rakadæimek mi odđa girko Chicago gavpugi ja læinek angerak oapatet olbmuidi Ibmelele rakisvuoda. Mi hutkaimek, atte jos mi dam æp oažo sardnedæme bokte olbmui vaimoidi, de mi gæččalep dam duottavuoda boalddet dokko. Mi bijaimek sardnestuolo bajabællai sæidnai aldagasdollabogstavaiguim daid sanid: »Ibmel læ rakisvuotta.« Okta olmal muttom ækked vazi balga mielde, son aicai dam ravastuvvum uvsa čada daid sanid. Son læi okta Ibmelest eritlappum siello. Go son mædda manai algi son jurdašet: »Ibmel læ rakisvuotta; mutto son vissa i ra-

kist mu; dastgo mon læm okta hui stuora suddolaš.« Son gæččali daid aldest erit oažžot; mutto dak sanek orro su čalmid oudast čuožžomen dollabogstavaiguim. Son ain vazi væhaš gukkilidi, jorgeti dasto ja bođi čoaggalmassi. Son i guldalam sarne; mutto dat oanekaš tæksta: «Ibmel læ rakisvuotta,» læi čiegnælet vugjum su vaibmoi, ja dat læi nokka. Dast læ uccan arvvo maid olbmuk celkkek, go fal Ibmel sadne saje oažžo suddolažai vaibmoi. Dat olmai baci rokkusvistai mañnelgo ærak legje olgus mannam, ja mon gavdnim su čierromen dego ucca manaša. Go mon sudnji ouddanbigjim čallagid ja sudnji muittaleg-
jim, atte Ibmel vuordda su vuostaivalddet ja buok su suddoid andagassi addet, de evangelium čuovgga bagjani su vaibmoi ja son manai iloin sidases. I gavdnu mikkege dam maielmest, maid olbmuk nuft mainuk go rakisvuoda. Go don čajetak mudnji ovta olbmui, gæst i læk oktage, gøen oudast sou morraš adna, daihe gutte rakista su, de mon čajetam dudnji ovta daina buok likotæmus sivdnadusain ædnam alde. Manditi sorbmejek muttom olbmuk ječaidæsek? Davja damditi go si jakkat, atte i oktage sin rakist, ja si jurdašek, atte buoreb læ jabmet go ællet. Mon im dovda ovtage duottavuoda bibalest, mi lave boat-tet daggar famoin ja lađisvuodain migjidi, go dat Ibmel rakisvuoda birra. I gavdnu oktage duottavuotta bibalest, maid Bærgalak nuft vašota ja sidaši eritcikkujuvvut, go dat, atte Ibmel læ rakisvuotta. Farga

6000 jage læ son gæcēalam olbmuidi sardnedet, atte Ibmel i rakist sin Dam giel-lasa oažoi son min vuostas vanhem guvto Edengardest jakket, ja davja dat sudnji likkustuvva dam jako Adam manai vaib-moi oažžot. Dat jurda, atte Ibmel i rakist boatta davja værre ibmardusast. Mon jakam, atte vanhemak æi daga riekta, go si manaidesek baldetam diti davja celkkek. at-et Ibmel i rakist sin, go si bahas dakkek; mutto dušše dalle go si dam dakkek mi buorre læ. Jos dat nuft lifci, de dalle ferti-ši Ibmel rakisvuotta nubbastuvvut mangan gærde bæivest. Ik alma donge du manak hæitte rakistæmest, vaiko son muttom in ča-jeta æppegululašvuoda ja väittalosvuoda du vuostai, ik don damditi manak hilgo, ja ik don cælke, atte manna i gula dudnji, Du manna læ son almage, ja don rakistak su. Nuft læ maidai daina gaskavuodain, mi Ibmel ja olbmū gaskast læ. Vaiko gal olbmust læ hæjos dille vuoinalažat, go son Ibmelost læ eritgaiddam, de læ son almage manna Ibmeli — son læ ače sidi gulle bard-ne vaiko vel lappunge. Ibmel i vašot su, mutto suido, mi su lutte læ. Mon jakam, atte ollok daina, guđek jakkek, atte Ibmel sin i rakist, mittedet Ibmela ječaidæsek dovdoi mielde. Mi layep olbmuid rakistet nuft gukka go mi sin gavdnap værdogasa min rakisvutti; go si dam æi læk, de mi sin hilggop Nuft i læk Ibmela luonddo. Stuoress læ gaska Ibmela ja min rakisvuoda gaskast, Paulusa girjest Efesalažaidi 3,18 sardnujuvu govddudaga, gukkudaga, al-lagvuoda ja čiegnudaga birra Ibmel rakis-vuođast, Mangas mist jurdašek, atte mi diettep ollo Ibmela rakisvuoda birra. Mut-to jakkečuidid dast mannel oažžop mi oaid-net, atte mi æp læk ollo dast arvvedam. Kolumbus gavdnai Amerika; mutto maid didi son dalle dam maielme oase stuora javrin, dænoin, vuvdin ja Mississippiavčest. Son jami ouddalgo son bođi diettet ja dovdat daid ollo čabba baikid, mak dam æd-namest legje, maid son læi gavdnam. Nuft

læ maidai minguin. Muttomak mist læk aiccam muttom oase Ibmela rakisvuodast; mutto dam rakisvuodast læk allagasak, čiegnalvuodak ja gukkudagak, maid mi æp dovda. Ibmela rakisvuotta læ dego okta maielme stuora abin. Mi berrep ječaidæ-mek vuogjodet čiegnalæbbo ja čiegnalæbbo dam Ibmela rakisvuoda appai, nuft atte mi boadašeimek dovdat juobe muttom vechaš-ge dast.

Jos mi sittap dovdat boattet Ibmela rakisvuoda, de mannap mi Goigathai. Mat-tepgo mi dam oainatusa dobbe gæcædet ja vela cælkket, atte Ibmel i rakist min? Dat ruossa sardno migjidi Ibmela rakisvuoda birra. Stuoress rakisvuotta i læk goassege læmaš oappatuvvum go dat maid ruossa migjidi oapata. Mi læi dat, mi baggi Ib-mela Kristusa addet? Mi baggi Kristusa jabmemi mannat, jos dat i læm rakisvuot-ta? Stuoress rakisvuotta i læk ovtastge go dast, gutte hægas adda ustebides oudast. Mutto Kristus addi hægas sorbmijegjides oudast — vašalažaides oudast, guđek juok-kelakkai vuostaičužžo su. Kristusa ruosa vuolde Golgatha allagasast oaidnep mi ra-kisvuoda buok ænemusad almustuvvamen. Go vašalažak bilkkedegje su ja čolgge su ala, maid celki son? — »Ačče adde sigjidi andagassi; dastgo si æi dieđe, maid si dak-kekl» Dat læ rakisvuotta. Son i ravka dola almest boattet ja sin duššadet. I gavdnum su vaimost mikkege æra go ra-kisvuotta.

Jos don dutkak Basse čallaga, de don gavnak, atte Ibmela rakisvuotta læ nubbas-tuvamættos. Manga olbmū, guđek muttom aige dast ouddal du rakistegje, daidek dal læk čoskum, satta læt vel nuft, atte sin ra-kisvuotta læ nubbastuvvam vaššen. Nuft i læk Ibmelin. Jesus Kristus birra læ duodastuvvum, atte go son læi ærranæme mattajegjines ja dolvvujuvumen Golgat-hai: »Nuftgo son læi rakistam su ječas mattajegjid, guđek legje maielmest, nuft rakisti son sin gidda loapa ragjai.« Joh. 13,

Son didi, atte okta su mattajegjin aigoi su bättet; mutto almake rakisti son Judasa. Son didi, atte okta æra su mattajegjin galgai šaddat su biettalet ja vuordnot dam alla, atte son i dovdam su, ja almage rakisti son Pieltara. Dat rakisvuotta, mi bæstes læi Pieltari, læi dat, mi cuvki Pieltara vaino ja buvti su gattamušgaduñjaluiguim su hærras julgi oudi. 3 jage læi Jesus læmaš mattajegjides lutte, ja son gæccæali sigjedi oapatet su rakisvuodast birra, i dušše ællemes ja sanides bokte; mutto maidai dagoidesguim. Ja dam ija go son bettjuvvui, valdi son ovta cæcefata, čanai ječas birra giettasikkaldaga ja basai mattajegjides julgid. Son daggo bokte datoi diettevassi addet su nubbastuamættos rakisvuoda. Buok davjemusad logam mon Joh. 14ad kapitula. Im mon vaiba dam lokkamest; dat læ mu mielast nuft hærvai. Gula maid Hærra cælkka dieva vaino rakisvuodast: »Dam bæive šaddabetet di dovdat, atte mon læm mu aččam siste, ja di mu siste, ja mon din siste. Gæst læk mu bakkomak ja doalla daid, son læ dat, gutte mu rakista; mutto gutte mu rakista, son galga rakistuvvut mu ačest.« Joh. 14 20—21. Jurdaš dam stuora Ibmela ala, gutte sivañedi alme ja ædnam, go son rekista da ja mul! «Jos guttege mu rakista, de son doalla mu sane, ja mu ačče su rakista, ja moai botte su lusa ja dakke orrom-saje su lutte» (v. 23) Addus Ibmel, atte min vuoigña mataši dam stuora duottavuoda oamastet, atte ačče ja bardne rakistaeba min nuft ollo atte haledæba orram-saje min sisa valddet.

Joh. 17, 23 læ vel ihmašæbbo: «Mon sin siste, ja don mu siste. vai si šaddaše ollasi oktan, ja vai maiellme dovdaši, atte don læk vuolgam mu ja læk rakistam sin, nuftgo don læk rakistam mu.» Mon jakam, atte dat læ okta daina mærkalæmus dajatusain, mi Jesus Kristus baksamin læ olgusboattam. I gavdnu mikkege sivañid, manditi ačče i galgaši su rakistet. Son

læi gululaš gidda jabmen ragjai. Son i goassege doagjam ačē laga, ige gaidam giettaovddodag matkege bælosbællai dam olles gululašvuoda balgašt. Ollo æralakkai læi su vagjulus go min. Mi læp davja stuora æppegululašvuoda čajetam; mutto almage cælkka son, atte jos mi dorvaste Kristusi, de ačče min rakista nuftgo son rakista barne. Vuoi man ovdulaš dadde dat rakisvuotta læ! Ibmel min satta rakistet, nuftgo son rakista su ječas barne. Dat orro min mielast læme ila stuores. Dat læ almake Jesus Kristusa ječas oappo. Vaddes læ gal suddolaža oažžot jakket Ibmela nubbaskættes rakisvuoda. Go olmuš Ibmelest eritgaidda, jakka son, atte Ibmel vašota su. Mi berrep erotusa dakkat suddo ja suddolaža gaskast, Ibmel vašota suddo; mutto son rakista suddolaža; son vašota suddo damditi go dat duššada olbmui sielo. Aito damditi go Ibmel rakista olbmui sielo, vašota son suddo. Ibmela rakisvuotta i læk aivestassi nubbaskættes, mutto dat læ maidai gurritmættos. Profet Esajas girjest 49, 15, 16 oappap mi: »Vajaldattagobe nisson su njamme manas, nuft atte son i arkalmaste su hæjos barne bagjel? — Jos vela si vajaldattičekke, de im mon almake vajaldatte. Gæča' goabbašagaidi gieñdaidsam læm mon du gova dakkam, du murak læk mu oudast alelassi.«

Dat buok famolæmus olmušlaš rakisvuotta, maid mi ædnam alde dovdat læ ædne rakisvuotta, Manga dinga mattek ærotet boadnja su akastes. Okta aččege matta manases sælge jorggalet; vieljak ja oabbak mattek vašalažžan šaddat. Boadnja matta guoñdet su akas ja akka su boadnjas; mutto ædne rakisvuotta bista čaða buok, buore ja baha bæggem vuolde maielme dubmetusa vuolde, ædne alelassi rakista ja dam doaivo adna, atte su manna gatamuša ja jorggalusa dakka su bahas gæinostes. Son muitta su manas moje dalle go dat ucece læi, son muitta dam ucca virkus gandača ja nieidača, ja son i mate

saje addet vaimosest dam jurdaggi, atte su manna goassege gælbotæbme læ. Jabmen i mate časkadet ædne rakisvuođa, dat læ famolæbbo go jabmen. Donge læk vissa oaidnam ednid goccemen sin buocce manai oadđemsaje baldast. Æi si oro goassege vaibbamen. Buok mana gillamuša valdašegje gal bagjelasasek jos si dam satašegje. Okta usteb must eli muttom aige dast oudal ovta čaba sidast, gost son gavnai oskovieljald čoaaganam obba hivodaga. Dalo æmed, gutte læi javalaš nisson, čökkai muttom buocce olbma riebo baldast, gæn habme læi hui goalos. Son læi dam nisson bardne. Lappum ja Ibmelest gukkas erit gaiddam læi dat nuorra olmai, vagjolam suddo fastevuođa siste; mutto almake celki ædne: »Dat læ mu barne. Mon rakistam su. »Go ovta ædnest læk ovce daihe loge mana ja okta daina joavdda boasto gæinoi ala, de orro son rakistæme dam ovta æmbo go daid æraid.

Okta pappa New-York gavpugest muittali mudnji okti muttom ače birra, gæst læi hui hæjos luonddo. Ædne dagai buok mi su famost læi eritdoalam varast barnes hæjos dabin; mutto ače ouddamærka læi famolæbbo, ja son barnes mieldes doalvoi buok lagan suddoi, dasači go gandra šaddai okta daina buok verremus bagjeldolbmin. Son olbmu goddi ja šaddai laga vuollai. Go son gulatuvvui, čökkai su ædne ja gulddali, su ačče læi jabman. Rievte oudast, go duodastuvvui su barne vuostai, ja son ašalažžan gavdnujuvvui jabmemei, oroi dat stuoreb sarje dakkamen ædne vaibmoi go barne vaimoi. Buokak dovdde dam duomo vanhurskesvuođa ja legje dudavažak dasa; mutto ædne rakisvuotta i erotuvvam. Son rokkadalai eisevaldik dam duomo hælbadet, mutto si æi gullam su. Go bardne læi stævleduvvum ravkai son aldis rubmaša, mutto i ožžom. Son havddaduvvui giddagasa olgobællai. Oanekas aige dam rajest jami ædne maidai, maņemus boddost sidai son havddaduv-

vut barnes baldi. Son i adnam hæpaden havddaduvvut sorbmejægje baldi, ja sorbmejægje ædnen dovddujuvvut.

Lasse boatte nummarest.

Væhaš mastge.

John Helander Buolmagest čalla:

Mon aigom daggo bokte lakanet modin sanin »Nuorttanaste« lokkedi ja muittalet væhaš sagaid dabe min guovlost.

Luossabivdoin dam ragjai læ mannam hæjot, erinoamašet stuora gævņast vulus mietta dæno joga; mutto bagjen gævņast gidda Ucejoga ragjai gullujek buoreb bivdo-sagak. I læk dam jage buorre olbmuidi, go gidđak manai hæjot mærast. Æi læk dabbege buokak ollost tinem. Ollo læk maksamusak damge gielda assin ja uccan sisaboatto. Suoidne-šaddo orro aiggomen læt fuodne, dal go læ juo vuvdin mæsta olles lasta, ja suoidne i læk vela mange madest. Gieddek læk ain vielggadak baikoid dego line lebbejuvvum giddi ala. —

Dam mano 19ad bæive gavnai okta dæno sabmelaš, John Johansen Hillagurra, ovta rumašgappalaga dænost ječas baike bajabældde. Æi dieđe riehta gæn rumašgappalak dat læ. Duššai gal dæno-jokki okta boares bagjesaminisson, Inga Aslaksdatter, mai mano algost dam jage 18 95, ovta mila bajabæl stuora gævņa. Saggavejolaš læ, atte dat bitta dam nisson rubmaši gulla. Dibma 3ad oktober gavdnui olbmu oaiivve dænost uccaneš vuolabældde, gost dat rumaš læi, ja dast i læm oaiivve.

Engelas olbma, guđek jakkasažat jottek Tana joga oaggomen, bottam læk juo guovtes. Sist læ viesso 2 mila bajabældde stuora gævņa.

Buolmagest dam 21ad juni 1901.

Johan S. Tornensis

Guovddagæinost, gutte dam vuostas Alaska expeditiona mielde manai Amerikai, læ gieskad fidnam sidast. Dam blađe olgusadde sarnotalai su dampast 4ad bæive dam manost. Son læi dalle fast Amerikai jodost akaines ja guvtin manain. Su viellja, Mathis S. Tornensis, oktan bærrašin čuovui su mielde. Bagjel 4 jage læi Johan Tornensis Alaska expeditiona balvaluasat, ja de heiti son dast ja algi golle roggat. Dam bargost i lokkam læm ječas gukkeb go ovta gæse; son vuvdi dasto dam æna gappalaga mast son læi golle roggam Tinstusa son gal i laittam, i datte muittalange čielggaset, man ollo ruđa son læi fidnem. Dal logai ječas mannat Origoni Amerikai ja ædnama dobbe oastet. 4500 dollar logai dam baike makset, maid son arvvali oastet.

Mi savvap ædnam-olbmasæmek, Johan Tornensisi likkolaš matke rasta dam stuora maielme abe (Atlanterebbe) dam ođđa ædnami, ja mi savvap maidai, atte Ibmel buristsivdnedifče su oktan bærrašin ja viejain sikke sielolažat ja rubmašlažat. Tornensis loppedi soames have saddet moadde sane »Nuorttanastai.«

Rassešaddo

læ dabe Nordlandast dan jage hui buorre. Muttomak læ juo alggam lagjet. Vissa maidai dan jage potetosšaddoge i šadda baha.

Hirbmus bakka Amerikast.

Telegramak muittalek, atte. Atlanter abe rajest Missisipi avče ragjai læ læmas hirbmus bakka. New-Yorkast, Filadelfiast, Bostonest, Chicagost ja manga cera gavpugest læ dam sivast dille fuodne. Bæivalažat læ 38 gr Celsius. Manga olbmu ja hæsta jabmet, ja buokak, guđek sattek,

battarek erit gavpugin. Mangas læk jiermesek massam, dai særvest læi okta Aldagasdollavavno stivrejægje, gutte maidai bællemielati šaddai. Son luiti dollavavno mannat ruovddemađist erit, æige diettam olbmuk ouddalgo vaydno cuovkani muttom gæđgelana vuostai. Ænaš oasse olbmuin orodet olgon ikko. Politiak diket olbmuid oadđet gostikkenessi, damditi ollok loktek ijaid viesso-dakid alde, čaldid vuolde ja vel girkoinge. Manga gavpekentora læk dappujuvvum. Hospitalak (buocamviesok) læk nuft dieva, atte fæskaridge læk ferttim adnui valddet. Oktibuok galgek dam maņemuš vakkost læk jabman New-Yorka gavpugest 989.

Transvaalsoatte

Krüger læ ožžom sagaid Trasvaalast gieskad. Boarak lokkek vela ječaidæsek cævcet 3—4 jage alma væketaga. Sist læk krutak ja luodak nokka.

Telegramak bagjel Londona muittalek, atte dam maņemuš 4 manost læk 8000 Boara gaččam ja sarjaduvvum. Engelas soatteolbmai lokko galgga læt arvo mielde 251,000, maina 14,000 læk buocamen.

Okta Londonblađde arvala atte Boarsoatte læ Englanddi maksam bagjel 223 million kr.

Muite makset »Nuorttanaste.« Mana lagamuš poastarappe lusa daihe komiš-ončera lusa ja mavse dam kruvna.

Maielme stuoremus bagjelduolbme.

Manga jage dast ouddal borjasti okta mærrakaptein Afrikast Kubai golmain čuđin negerslavain. Go son læi moadde bæive borjastam fuobmai son, aldsis stuora suorgatussan, atte okta soatteskipa Ovta-stattujuvvum statain Amerikast, doarredi

su manest. Son diđi, atte jos son jovsalla ja dat almosi boatta, atte sust læk slavak skipast, de son oktan daiguim, guđek su mielde legje, rangaštuvvu jabmemin. Dak 300 negeršlavak makse, go dak vuvd-
dujuvvujege lakka milion kruvna. Son gæč-
čali nuft buoremusad go sati batarussi bæ-
sat; mutto go son oini soatteskipa lakkanæ-
me, algi son bajas gæssæt skipa stuora an-
korkjettek ja hængasti dam olgobællai skipa
ruovda, væhaš vuollelaš doeka.

Kjettek, mi læi nuft lossat, atte okta
olmai aito alanbæle gukkes bitta nagadi
loktet, giddejuvvui birra skipa muora-navli-
guim. Dak 300 alas negarak dolvvujuvvu-
jegje dasto dæka ala ja bigjujuvvujegje
čuožžot baldalagaid skipa ruovda vuostai,
ja sin muođok jorggaluvvujegje mæra
vuostai. Nana toavaiguim čadnujuvvujegje
si dasto ješ guttek guoibmascesek, ja gæčče
dam sæmma toavast čadnujuvvui dam kjet-
tegi, mi læi hengijuvvum olgobællai skipa
ruovda.

Kaptæina gæčai dal darkelet duon
soatteskipa ala ja jurdaši, juogo son dat
joksa. Buok borjasak, mak skipast legje,
legje sivlidi bigjujuvvum, ja son borjasti
nu garraset go mange lakkai skipa mati
gierddat dam doavost atte battarussi bæsat.
Mutto soatteskipa lakkani ja lakkani, ja
kaptæina oini, atte i vækket šat. Skipa
olbmuk čožžo akčoiiguim garvasak, ja go
kaptæin bajedi su gieđas, de legje buok
muorranavlek luovus časkujuvvum. Dat los-
sa kjettek raugi oktanmanost dam 300 ne-
garslava bagjel ruovda. Muttom minutai
dast mannel legje si dam čiegnalas abe
bodnest.

Go soatteskipa sin jovsai sadijuvvui
okta lœitnanta dam slava skipa iskad. Dæka
alde gavdnujegje gal mœerkak, maina mati
arvveduvvut, atte legje læmaš slavak skipast,
mutto i gavdnum oktage šat dobbe Æi
læm dammađe bevisak, atte kaptæina bag-
jelduolbman čuovgas ouddi bođi; damditi
bæσαι dat olles Bærgalagast čäpodattujuv-

vum værredakke rangastusast.

Dat læi gal okta gafhadis ja surgad-
laš dapatus. Dat kaptæina, gutte dam da-
gai, læi vissaset gal okta daina olbmain,
maid mi bæivalaš sagast lavvip goččodet
sielotes daihe oamedovdotes olmajen. Mut-
to mon muitalam ovta cera bagjelduolbme
birra, gutte læ vel verrib su namma læ —

gonagas Alkohol.

Mon gæččalam čajetet dudnji, lokke, dam
gonagasa jesvuoda lagid, su soattevæga,
soattebalka, ladmud ja hirmus duššadenid,
maidai aigom čajetet, manlakkai mi su bag-
jel galggap vuoittet. Mi buokak diettep,
atte dat læ min gædnegasvuotta soattat su
vuostai. Vuost aigom væhas čallet su

stuoresvuoda birra.

Gonagas Alkohol læ okta famolaš ja stuora
rađđijægje. Maielme historjast oaidnep mi,
atte læk ællam ollo stuora gonagasak ja
kæisarak. Cyrus, dam persalaš rika asa-
tægje, Persia ja Media kruonoid guodde;
Nabopolassar, dam babylonalaš maielme
valde vuodđodægje; Nebukadnesar, gæn ri-
ka oli nuortta Persia ravdai rarest Davve-
afrika væsta gadidi, Alexander „dat stuo-
res,“ dat „okta čoarvak bokka“ ja dat „njel-
ljasoajak leoparda“ gutte 12 jagest dagai
ječas hærran bagjel Syria, Palæstina Eryp-
tena, Persia ja bakki vel India sisage
— buokak dak legje stuora ja famolaš
rađđijægjek; mutto dak buokak læk alma-
ke smavas gonagas Alkohol ektoi. Son læ
manga duhat gærde stuoreb akkai, riggis-
vutti, fabmoi ja valddai. Dai stuora rađ-
đijægji vuoittok ja soattevægak læk aito
brøkaoasek dam gonagasa vuoittoi ja soat-
tevægai ektoi.

Su valddegodde.

Stuora valddegoddek læk dolin aige
gavdnum ja gavdnujek ain dalge. Mi mat-
tep namatet dam kinesalaš kæisarrika, man
sturodak læ 5 mill. kvadrat mila, Ruoša-
rika bæł 9ad mill. kvadrat milain ja dam
vel stuoreb engelas rika. mi oktibuok su
smava bittaidesguim duogo dago maielme

birra sisasalasta bagjel 9 mill. kvadrat mila; mutto almake læk dak stuora ja famolaš rikak smavas »gonagas Alkohol« rika ektoi.

Dat rika olla bagjel buok kristalaš ja bakenlaš ædnamid — dat olla abest appai, ædnama maddemus gæcest davvemus gæčai. Juokke olmuščærdda læ birastattujuvvum dam soattevægain. Buok olmuščærdak dovddek losadvuođa gonagas Alkohol ruovddegiedast ja čađaretejuvvujek su jametægje mirkonjuolain.

Olmušlaš čuvgitus i nagad dam spөгjara hettit su dučšadægje bargostes. Son i mana ovtage mædda i rigga ige vaivaša.

Su soattevækka.

Dam boares soattehalolaš Europast galgga læt soattevæga lokko bæl oktanublogad mill. olbma. Dam bilkkeda ja bogostakan adna Amerika, gæst dušše 25,000 soatteolbma læk. Min maielme-oasse orro dego cuovkkanæme soattenodi garrodusa vuolde. Obba dat čalmai čuoce vardnotesvuotta læ almake ucece gonagas Alkohol soattevæga vuostai. Dat læ mæsta lокkamættom. Dat læ dego suddodulvve bagjel ædnama mannam.

Alkohol læ okta riggis gonagas.

Dak ruttasummak, maid bagjel son radde, æi læk smavas. Tysklandda 50 mill. assin makset jakkasažat 2250 mill. kruvna garremjukkamušši, Stuorabritania ja Irlandda 35 mill. assin 2200 mill. kr. jakkasažat. Ruotarika 5 mill. assin 100 mill. kr. jakkasažat ja min ucca Norgaš bagjelaš 2 mill. assin jakkasažat olgusadda gonagas Alkohol 40 mill. kr. Ostindia 200 mill. assin maksa 360 mill. kr. jakkasažat. Ovtastattujuvvum statak Davveamerikast 66 mill. assin addet dam čaba divaga — 1484 mill. kr. gonagas Alkohol.

Tysklandda ja Engelandda makseba arvo mielde 4 gærde nuft ollo garremjukkamušši go soattevæga bajasdoallat. Frankrika 3 gærde dammađe. Min Norgast maksujuvvu 10 gærde nu ollo gonagas Al-

koholi go manna rænto makset min stuora statavælggai. Ruotarika maksa garremjukkamušši guovte gærde nuft ollo go soattevæga ja buok soatterakkanusai bajasdoalatussi, golbma gærde nuft ollo go buok rika skuvlak okti makset ja gavce gærde nuft ollo go manna statavælgge rænto makset.

Dasa ožošii vel lasetuvvut dak olgusgolak, maid garremjukkamuš mieldesbukta statakassi, ouddamærka diti bajasdoalatussi vaivašidi, buccidi, fangaidi ja jierbmevailak olbmuidi j. n. v.

Europa værjoduvvum rafhe maksa jakkasažat bagjel bælnjoelljad milliard kr., dat læ æmbo go 12 mill. kr. bæivest, millionbælle kr. juokke dimost ja 9000 kr. juokke minutast. Dat læ almake — nuftgo juo læm čajetam — uccan dam ektoi, maid gonagas alkohol darbaša su bargos doaimatet ja ouddedet maielmest. Laset vela dasa dam hirbmadvuođa, mi almake læ duotta — atte 300,000 olbmo jakkasažat jabmet garremjukkamušai navdašæme gæčeld.

Gonagas Alkohol duogje.

Dat vissaset gal olla čiegnalæbbuidi, go mi dam sattep arvvelep. Dat olla sikke girkolaš ja maielmalaš gaskavuodaidi. Lagak ja mærradusak, lekusek dak gaddebaikin, gavpugin daihe statain, buokak bælostek gonagas Alkohol. Morraš, buocalvašvuođa, vaivašvuođa ja balo galgga sou eritgaiddet ja uvsaid ravastet javalašvutti, cellemiloi, dærvasvutti ja doivoi. Go manna maielmai riegada, go guokte nuora ovtasttujuvvuba naittusdillai, go jabme galgga havdai dolvvujuvvut, go ædnambarge læ šaddo sisaguoddam, go soaldat soattai vuolgga, go vuoitto læ vuittujuvvum, go bardne sida guođđa, go dak biedganam bærašlattok fast čoagganeke, gostikkenessi ilolaš maielmalaš čoaggalmas gavdnu dobbe galgga dat olmušvuođa oaiivvevašalaš gonagas Alkohol, daihe nuftgo mi bæivalaš sagast su namatet garremjukkamuš, maidai læt.

Herras olmai, gavppelaš, giettadugjojægje, ædnam-bargge, protestantalaš, katolikkalaš, judalaš ja baken buokak bovddijek si gonagas Alkohol boattet sin guossai. Son læ okta arvost adnujuvvum guosse gonagas sloatain, riggis olbma hærvvalanjain, nuftgo maidai dam vaivaša hæjos vistes.

Dam gonagasa fakta ja su festegak.

Gonagas Alkohol i morraiduva jos papak, skuollaolbmak, lensmannek ja politiak olgussaddejuvvujek; jos giddagasak bajasrakaduvvujek; jos skuvlleviesok, rokkusviesok, girkok ja æra stuora gardenak rakkaduvvujek, satte fal dat finat huksijuvvum Samlaga garden, nuftgo maid dak fuones jukkamviesok ožžok čuožžot daina ænemus olmušjoralmas baiken; dastgo son dietta, atte son vuoto adna moesta buokai bagjel, ja buokak sudnji gobmirdet. Dat gudnalaš pappa, dat allaget oappam doayter ja dat hærras olmai, nuftgo dat vaivaš raiskagam jukke, gutte juokke bæive oidnu skievčomen samlagast ja æra jukkamlanjain olgus, ovtamielalažat bajedek hatasek gonagas Alkohol oudast. Jos mi guoddalep su, de jærra son goarggadet, maina rivtim mi dam dakkat. „Mon læm mu ječam hærra, inge bala dist inge soaige din aittagin,“ cælkka son. „Gœča maggar boares, stuora ja nanna murak læk ceggjuvvum mangagærdasažat mu maielme rika birra.“ Ja son alga čujutet girkkosærvvuodai ala, girkkočeoaggalmasai ala, girkko ja bisma vihademi ala, statai ja kommunai, lagai ja avisai ala, garremjukka mušai halo ala, vuittohalo ala, boares joavdelas jakoi ja daiddemættomvuoda ala.

j. n. v.

Duottavuodast læk gonagas Alkoholast ollo dingak, maid ala čujuta. Mutto almake, Jeriko ja Babylon murak legje gal stuora ja nannos — dak ferttijegje gaččat. Maidai du ladnek, don čævllas Alkohol ferttijek vimak vuolas neiddujuvvut, jos dak vel olasegje Helvet čiegnalasast čiečanaste ragjai. Gaččat galggek dak,

dastgo dak læk vuodđoduvvum giellasa, viekisvuoda ja olmuš goddimma ala.

Arvost adnujubme

lave davalažat addujuvvut rika alemus radđejægjai. Nuft læ læmas vierro buok olmuščærdai lutte juokke aigai. Go gonagas læ čađa su rikas jottam, læk olbmuk sin dovdoidæsek ouddibigjam daggo bokte, atte si læk balgai alla soppum hærvvarasid ja ruonas lastaid ja særvid doalam majestœta gudnen.

Gonagas Alkohol maidai dam dafhost valdda vuostas præmie. Bæivaša bagjanæme rajest dam vuolas njieggama ragjai; daina stuorain, famolažain, oappam olbmain, riggain, vaivašin, daiddemættomin, dærvvas n, buccin, morrasteggin, ilolažain, nuorain, gaskaakkasažain ja boarrasin vuostaivaldda son daggar gudnejattujume ja arvostaduvvume, mau lagan i gavdnu obba maielme. Sudnji gobmerduvvu, guokarduvvu ja čibostallujuvvu. Davja vajaldattujuvvu sikke barggo ja ustebak; gædnegasvuodak sida ja boerraš vuostai, girkko skuvla vuosbuok vajaldattujuvvujek, go gonagas Alkohol galgga gudnejattujuvvut.

Dam gonagasä akke.

Dam radđijægjest læ maidai alla akke. Historjast — erinoamašet bibala historjast — lokkap mi manga allanalak olbma birra, gæina gukkes akke læi. Bibal muittala, atte Adam læi 930 jage boares, Noa 950 jage, Jared 962 jage ja Methuselah 969 jage boares; mutto gonagas Alkohol akke læ sagga stuoreb go dai olbmai akke. Dak olbak læk aiga mannam buok oaže gæino, mutto gonagas Alkohol ælla ja radde odnege dam bæive.

Lassetuvvu.

„Nuorttanaste“

matta dinggujuvvut juokke poastarappe bokte ja maksa ovta kruvna jakkodagast.

Bladde olgusboatta ovta gærde juokke manost.

»Nuorttanaste« čalle, prentejægje ja olgusdoaimatægje læ G. F. Lund Sigerfjord, Vesteraalen.